

ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΓΟΤΘΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΝ

Κατὰ τὰς πρώτας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδας παρετηρήθη μεγάλη κίνησις τῶν βορείων λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ποῖον τὸ πραγματικὸν ἐκτελεσθὲν καὶ ποῖα ἡ ἀπορροή τῆς κινήσεως ταύτης δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένοι. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων, τὰ Γερμανικὰ φύλα ἤρχισαν νὰ ἐκπύθωνται κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ πρὸς τὸν Ρῆνον καὶ πρὸς τὸν Ἰστρον. Οἱ Γότθοι, ἐκδιωχθέντες ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν χώρας καὶ ἀναμιχθέντες μετ' ἄλλων Γερμανικῶν φύλων ἐσφρίσθησαν κατ' ἀρχὰς κατὰ τῆς Δανίας. (1) Ἡ κατὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐπίθεσις ἐκίνησε τὸ προανάκρουσμα ἀδελφικῶν ἐπιδρομῶν πρὸς ὅποιας ἐπέκρωτο νὰ ὑποστώσῃ ἐπὶ δόλοκληρον ἑκατονταετηρίδα οἱ ἀνατολικάι ἐπαρχίαι τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κοιμώδου (192 μ. Χ.) ἀναξίον διαδόχου Ἀντωνίνου τοῦ Φιλοσόφου, διάφοροι μνηστήρες ἤρizon περὶ τῆς ἀρχῆς, ἐκ τῶν ὁποίων τέλος ὑπερίσχυεν ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος. Ἀλλ' εἰς τῶν ἀνταγόνων αὐτοῦ ὁ Πισκηνίος Νίγρος, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ἐν Συρία κατάρθετο νὰ προσεικασθῇ τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ κυρίως Ἑλλάδα. Ἀλλὰ ὁ Σεβήρος ὑπερισχύσας αὐτοῦ καὶ γενόμενος κέσρος τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὁποῖον συνέκρατε μετὰ τοῦ Πισκηνίου, ἀφ' οὗ ἐθανάτωσε τοὺς στρατιώτας καὶ πάντας τοὺς ἀξιωματούς, κατέλυσε καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς πόλεως. Ἐπὶ πλέον κατέστρεψε τὰ τεῖχη αὐτοῦ καὶ ἐδήμωσε τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν, χάριτας αὐτῇ εἰς τοὺς Περιωνθίους. Καὶ ἀνέκτησε μὲν τὸ Βυζάντιον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ τὸ ἀξιωμα τῆς πόλεως, ὅχι ὁμῶς καὶ τὴν προτίραν αὐτῆς δύναμιν, μέχρις οὗ μετὰ 100 περίπου ἔτη ἀργότερον ἄλλος ἀντοκράτωρ ὁ Κωνσταντῖνος ἴδρυνε ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς τὴν δριμύνην αὐτοῦ πόλιν, ἣς ἐπέκρωτο νὰ ἀποβῇ ἡ πρωτεύουσα τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀ ὑπιδρομαὶ αὐταὶ τῶν βαρβάρων λαῶν, συμπέσασαι μὲ τὴν παρακμὴν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους κατ' ἐπανόλην καταλήθησαν τὰ Θρακικὰ ἱεράφη.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Ἀραβοῦ (244—249 μ. Χ.) οἱ Γότθοι ἐπέδραμον τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, ἐλαβάντες σχεδὸν ἀκωλύτως διὰ τῆς Δακίας. Διαβάντες τὸν Ἰστρον καὶ ἐντλατίσαντες τὴν Μοισίαν καὶ Θράκην ἐφθυσαν μέχρι τῆς Μαρκιανουπόλεως, (2) πρωτεύουσας τῆς Κάτω Μοισίας. Μετὰ μακροῦ χρόνου Μαρκιανουπόλεως πόλιν ὑπὸ τῶν Γότθων, οἱ κίττοι καὶ οἱ ἐκτετατωμένοι ἀντὶ πολλῶν χρημάτων νὰ ἐπιτύχοι τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, καὶ ὅσοι οὗτοι τοῦ Φιλίππου ἀποσταλείς στρατοὺς εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνεύουσας πόλεως, οὐδὲν ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἔγχεται διὰ δι' ἀνάνδρου προδοσίας ἐξήτησε τὴν σωτηρίαν του.

Οἱ Γότθοι τότε ἐπιωφελοῦμενοι ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ καὶ τῇ γενικῇ ἀναρχίᾳ, ἡ ὁποία ἐπαρτάει κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Δεκίου, διαδόχου τοῦ Φιλίππου, ἐπανάλαβεν τὰς λεηστρικὰς αὐτῶν ἐπιδρομὰς, καὶ διαιρεθέντες εἰς δύο μεγάλας ὁμάδας, κατεπλημύριον τὰς πεδιάδας τῆς Μοισίας καὶ Θράκης. Τὸ κύριον αὐτῶν σωμα ἀποτελούμενον ἐξ 70.000 Γερμανῶν καὶ Σαρματῶν εἶχε προέλθει μέχρι τῆς Νικοπόλεως ἐν Μοισίᾳ. Ἐπελθόντες κατ' αὐτῶν ὁ Δέκιος μετ' ἀσκητῆς δυνάμεως κατάρθετο νὰ ἀναγκάσῃ τὴν προέλασιν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐποχὴν ὁ Δέκιος ἀνασχολεῖτο ἐν Μοισίᾳ, οἱ Γότθοι κατάρθεσαν νὰ διαβῶσι τὸν Αἰμεν καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς Θράκης.

Περὶ τὴν Φιλιαποπόλιν συνεκρούσθησαν οἱ δύο στρατοί. Ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἡττήθησαν οἱ Ρωμαῖοι, οἱ δὲ Γότθοι ἐξ ἐφόδου ἐκτρίψαν τὴν Φιλιαποπόλιν. Ἀντιστενόμενοι τοὺς χρονογράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περὶ τοὺς 100.000 Γότθων ἀπωλέσθησαν κατὰ τὴν ἀκυσιν τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Δέκιος προδοθεὶς ἐπὶ τῶν στρατηγῶν του ἐφονεύθη μετὰ τοῦ υἱοῦ του ἐν τῇ δευτέρᾳ μάχῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 251. Ὁ δὲ προδώσας αὐτὸν Γάλλος, μόλις κατάρθετο νὰ πείσῃ αὐτοὺς νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, ὑποσχεθεὶς ἐντόπιον φόρον.

Ἀλλ' ἡ ἐποντιδιστὶς αὕτη συμφωνία, ἐπ' ὀλίγον μόνον διήρκεσε διότι ἐπὶ ἀκόμη ἐβραβεύειν ὁ διαδεχθεὶς τὸν Δέκιον Γάλλος, νὰ ἀναριθμητὰ βυρβανὰ σπερ κατέκλυον τὴν Ἰλλυρίαν, Μοισίαν καὶ Θράκην προελθόντα μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐθαίου Πόντου διαπερασθέντες ἐκτεῖθεν ἐπὶ χιλιάδων πλοαρίων ἐφθασαν σχεδὸν ἀκωλύτως μέχρι τοῦ Βυζαντίου. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαϊκῶν συνδυασμῶν Αἰμίλιος, διὰ φοβικότητος μάχης συναρδείσης ἐν Μοισίᾳ τῷ 253, κατάρθετο νὰ κατατροπώσῃ αὐτοὺς. Ἀλλὰ ἐκπεσόντες ἐκ νέου κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Οὐαλερινοῦ (253—260) κατεπλημύριον τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐπανεκλύοντες καὶ αὐτὴν τὴν ὀχυρὰν Θεσσαλονίκην, εἰς τρόπον νὰ κινδυνεύῃ καὶ ἡ κυρίως Ἑλλάς. Οἱ Γότθοι μὴ δυνηθέντες νὰ κυριεύσωσι τὴν Θεσσαλονίκην, ἐπίστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Κοινῇ τότε τῶν Ἑλληνικῶν Πολιτικῶν στρατῶ ἀπερρώσας νὰ ἀντεπιδέλθῃ κατ' αὐτοὺς καὶ κατέλαβε τὰς Θεσσαλίας, μὴ ἀναμένοντα οὐδὲμιν βοήθειαν ἐκ Ῥώμης. Ἐν τούτοις οἱ Γότθοι δὲν ἔπαυσαν κατ' ἔτος ἐπιχωροῦντες ἐπιδρομὰς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, περὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Ἐπωφελοῦμενοι δὲ τῆς ἀδυναμίας τοῦ Βυζαντίου, διεπεραιώθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὅπου ἐκυρίευσαν τὴν Πιτυεῖνταν καὶ Τραπεζοῖνταν. Καταστρέφοντες τὰ ἱερὰ καὶ τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν ἀποκομίζοντες πλουσιωτάτην λείαν.

Ἡ Δακία ἐπὶ Τραϊανοῦ ἀπετέλει τὰ σύνορα τοῦ Κράτους πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἀπετελεῖτο δὲ ὅχι μόνον ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν νοτιωτέρων μερῶν τῆς Γαλικίας, τῆς Βουκοβίνης, τῆς Τρανσυλβανίας, τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ Βαννάτου τῆς Τεμεσβίας.

(2) Κατὰ πῶτος ἡ Μαρκιανουπόλις εἶναι τὸ σημερινὸν Ἱμαργιάν, κατ' ἄλλους δὲ ἡ νῦν Σούμλα, ἐπὶ τῇ θάλασσῃ τῆς Προσθλαίας.

Ἄλλοι πάλιν κατεβάντες διὰ ξηρᾶς μέχρι τοῦ Βουλαντίου ἡμερικω-
θησαν ἐπὶ θαλασσίων πλοίων εἰς τὴν Χαλκηδόναν, ὅπου νικήσαντες
τὰ ἐπὶ σταθμαζόντα ὤκισαν καὶ στρατεύματα, ἐκέρχισαν τὴν πόλιν.
Μετὰ τὴν Χαλκηδόναν, ἐξελεῖσθαι τὴν Νικομήδειαν, τὴν Νίκαιαν, τὴν
Κιον, τὴν Ἀνάμειαν καὶ τὴν Προῦσαν. Καὶ αὐτὴ ἡ ὀχυρὰ Κόζικος
παρ' ὀλίγον νὰ ἐλασθῇ τὴν αὐτὴν τύχην, ἂν δὲν ἐπλημύροι ὁ ποταμὸς
Ῥόνδρακος τὸν ὁποῖον δὲν ἤδυνήθησαν νὰ διαβῶσιν. Ἐμπερῶσαντες δὲ
τὴν Νικομήδειαν καὶ Νίκαιαν, ἐπανήλθον εἰς τὰ ἴδια ἀποκομίζοντες πλοῦ-
σια λάφυρα.

Τὰς ἐπιδρομὰς ταύτας ἐπεχείρουν σχεδὸν ἀκωλύτως, διότι ἀπ' ἐ-
νὸς μὲν ὁ Οὐαλεριανὸς εἶχεν ἀγριαλωπεθῆ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ Σε-
πτιμίου (1) ὁ δὲ νῦν καὶ διάδοχός του Γαλλιένος, ἡ ἡγωνίζετο πρὸς ἄλλα
Γερμανικὰ φύλλα ἀπὸ τοῦ Ῥήνου ἐπιδρομὴντα ἢ κατέτριβε τὸν χρόνον
τὸν εἰς θιάσματα ἐν Ῥώμῃ. Κατὰ τὸ προπαρατεταμένον ἔτος τῆς βασιλείας
τοῦ Γαλλιένου, νέα Γερμανικὰ σέισα διαπλεῖσαντα τὴν Μακεδονίαν
καὶ τὸν Ἑξαινον, ἐφθασαν εἰς τὸ Βουλαντίον τὸ ὁποῖον κατέλαβον
καθὼς καὶ τὴν Χρυσούπολιν. Μολοντί οὖ ἀποσταλθεὶς ὑπὸ τοῦ Γαλ-
λιένου στρατηγὸς Κλεόδομος ἐπολέμησεν αὐτοὺς κατὰ ξηρᾶν, ὁ δὲ νου-
αρχος Οὐεντριανὸς κατὰ θαλάσσαν, οἱ Γότθοι κατέκρησαν νὰ διαπλεύ-
σωσι τὴν Πραποντίδα, τὸν Ἑλλήσποντον καὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Αἰ-
γαῖον πέλαγος, καταλαβόντες τὴν Ἀθήναν καὶ τὴν Σικδρον. Καὶ δὲν δι-
αιρεθέντες εἰς πολλὰς μοῖρας ἐπέκρουον κατὰ μεσημβρινῶν παραλίων,
συσχερῶντες δὲ προσέβαλον τὴν Ἀσιακὴν καὶ πολλὰ μέρη τῆς Πελοπον-
νήσου, καταστῆραντες τὴν Κόρινθον, Σπάρτην, Ἄργος καὶ Τυγῖαν.
Καὶ οὗτοι οἱ Ἀθηναῖοι μολοντί εἶχον ὀχυρωθῆ ὑπὸ τοῦ Κλεοδόμου, δὲν
ἀπέφυγον τὴν ἄλυσιν.

Στενίστοτα συνδεδεμένον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μὲ τὴν τύχην
τῶν Ἀθηνησίων, εἶχε τὸ δογμα τοῦ Λεξιππου, ὅστις κατέχευε τὴν ἀρχήν.
Ἐνθ' οἱ Γότθοι ἐπληρόνουν τὴν ὑπαιθρον χώραν, ὁ Λεξιππος κατέκρη-
σε νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τοὺς 2,000 πλοῖας τοὺς ὁποῖους τόσον ἐ-
νεθάρρυνε διὰ τῶν στρατιωτικῶν τῶν λόγων καὶ προσφωνήσεων, ὥστε
ἐπιτεθέντες κατ' αὐτῶν τοὺς ἠγάγησαν νὰ διασκορπισθῶσιν. Λεπιτο-
μερίας περὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦτου ἐν γνωρίζομεν. Τοῦτο μόνον εἶναι
βέβαιον διὰ διὰ τοῦ Λεξιππου, οἱ Γότθοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψω-
σι τὴν Ἀσιακὴν. Καὶ οὕτως μὲν διασώθησαν ἐξ αὐτῶν, ἄλλα μὲν ἐπέβη-
σαν τῶν πλοίων τῶν, ἄλλα δὲ ἀνεχώρησαν διὰ ξηρᾶς, βασιλευσάντες
ὑπὸ τῶν ἀπανταχῶς ἐξηγεσθέντων Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Βιθυνίας
καὶ Ἀκαρναντίας μέχρι τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου.

Ἐν τῷ μεταξὺ κατέφθασαν τὰ Ῥωμαῖν καὶ στρατεύματα ἀποτε-
λεσμένα ἐκ δύο τμημάτων. Τοῦ ἐνὸς ἡγεῖτο ὁ στρατηγὸς Μαρκιανὸς
ἐν Ἡρεῖον καὶ Θεσσαλίᾳ, τοῦ δὲ ἄλλου ἡγεῖτο ὁ Γαλλιένος εἰς Ἰλλυρί-
αν, διότι ἄλλη μοῖρα βασιλέων ἐλατύνει τὴν Ἰλλυρίαν προεχώρησε
διὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας μέχρι τῆς Βουλαντινῆς. Τσιοντοτρό-
πως καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος φεύγοντες οὗτοι καὶ οἱ ἀπὸ βορρᾶ ἐ-
πιδρομὴντες κατετραπώθησαν ὁλοσχερῶς.

Ἀλλ' ἐν τῷ ἀκμῇ ὁ Γαλλιένος, ἐξηλασμένη τὴν κατὰ τῶν Γότ-
θων ἀγῶνα, ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ῥώμην, διότι εἶχε ἀγγαλῆ
ἢ ἀποκρίσιν τοῦ ἱπάρχου Ἀδριανίου περὶ τὰ Μαδιόλωνα. Ἀναχωρῶν
ὁ ἀποκρίτης ἀφῆκεν ἐν Ἰλλυρίᾳ τὸν Μαρκιανόν, ὅστις ἐντὸς ὀλίγου
κατέκρησε νὰ ἀπολλέξῃ τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον ἀπὸ τῆς παρου-
σίας τῶν ἐπιδρομῶν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐσώθησαν διὰ θαλάσσης, κατε-
στῆραντες ὑπὸ τοῦ νυνάρχου Οὐεντριανοῦ. Καὶ οὕτω ἔληξεν ἡ ἐπιδρο-
μὴ αὕτη τῶν βαρβάρων τῷ 267.

Ἀντὶ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης νὰ ἐπανέλθωσι πρὸς ἐπιδρομὰς τινος Δολιχο-
νηθέως τοῦ Γαλλιένου τῷ 268, ἐπικράτησαν κατὰ τὸ 270 νῦν μεγάλῃ
ἐπιδρομῇ. 300,000 ἑταῖοι ἄνθρωποι κατὰ τῶν γυναικοπαίδων, δού-
λων καὶ ἀποσκευῶν τῶν κατέλασαν ἐπὶ 21,000 πλοίων ἀπὸ τοῦ Ἑξαι-
νον πότον. Ἀπολέσαντες πολλοὺς ἑταῖας τῆς ναυτικῆς ἀσφαλείας τῶν,
εἰσῆλθον εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ παραλεύσαντες τὸν Ἄθω, ἐπο-
λέμησαν ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης τὴν Κασσινδρῶν καὶ Θεσσαλονί-
κην. Μαδόντες οὕτως διὰ τὴν ἐπὶ τῆς κατὰ τῶν Γότθων τοῦ Γαλλι-
ένου Κλεοδόμου. Ἐνταῦθα τὰς πολιορκίας καὶ ἀπῆλθον. Καὶ ἄλλα μὲν προ-
εχώρησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας, ἄλλα δὲ διὰ τῶν πλοίων κα-
τέλθον εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνευ μεγάλων ἀπο-
τελεσμάτων. Ἀπολείποντες ἐξ Ἑλλάδος ἀπεπείσθησαν εἰς τὴν Ρό-
δον καὶ Κύπρον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δὲν κατέκρησαν ἀποδοῦναι τὴν δόσιν
ἀπ' ἐνὸς μὲν τοὺς κατετρόπωσαν ὁ Ῥωμαῖν καὶ στόλος, ἀπ' ἑτέρου δὲ
λομὸς ἐτακίνας ἀπεκρίσθησαν αὐτοῖς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τύχη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ παραμεινόντων δὲν ἦτο καλ-
υτέρα. Ὁ βασιλεὺς Κλεοδόμος, ἀφ' ὅπου πολλὰς ἐτίμησεν αὐτοῖς περὶ τὴν
Μακεδονίαν, κατετρόπωσαν αὐτοὺς ὁλοσχερῶς διὰ φονικωτάτης μά-
χης περὶ τὴν Ναισσον τῆς Ἀνατολικῆς (τὴν σημερινὴν Νίσσαν).
31,000 ἑταῖοι ἐπὶ τοῦ ποδίου τῆς μάχης, καὶ 50,000 κατετρό-
πων δ' ἐνέδρα. Οἱ διασωθέντες παρεδόθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους,
καὶ ἄλλοι μὲν κατετάχθησαν εἰς τὰ Ῥωμαῖν καὶ τάγματα ἄλλοι δὲ δι-
ασπάρησαν ὥς ἀποκοί εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ κράτους.

Παρ' ὅλας ταύτας τὰς καταστροφάς, οἱ ἐπιδρομαῖς δὲν ἔπαυσαν
τὸ ληστρικὸν ἔργον τῶν. Ἀπὸ τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλεοδόμου,
ὁ διάδοχός του Ἀδριανιανὸς μολοντί καὶ οὗτος κατ' ἐπανάλειψεν ἐτίμη-
σεν αὐτοὺς καὶ ὁμήρους ἔλαβε, ἐπειδὴ νῦν κίνδυνος ἐπεφανίσθησαν ἀπ'
Ἀνατολῆς καὶ Δυσμῶν, ὁ Ἀδριανιανὸς ἐδιώκρησε πολιτικὸν συμφέρον
νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς Γότθους τὴν Δακίαν. Ὁ δὲ Πρόβος (276-
282) ἀργότερον πολλοὺς ἐνέκατέστησεν εἰς Θράκην ὡς ὑπηρέτους Ῥω-
μαίων.

Ὁ Συμπὸς ἦτο βασιλεὺς τοῦ νέου Περσικοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον
ἐσημασίσθη ἐπὶ τῶν ἐρεσιῶν τοῦ βασιλείου τῶν Πάρθων, κατὰ τὸν
τρίτον μ. Χ. αἰῶνα.

(2) Ὁ Λεξιππος ἦτο ἀνὴρ λόγιος συγγραφεὺς διαφόρων ἔργων, ἐκ τῶν
ὁποίων σώζονται: «Τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον», «Χρονικὴν Ἱστορίαν» καὶ
«Συνδικά». Εἰς ταῦτα προομιεῖται τὰ κατὰ τοὺς Γότθους καὶ τὴν
εἰσβολὴν αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσιακὴν.

Α. Συνοψίζοντες

Θεομύκη
Νέοι
Αλφειοί
Ιερποδίοι
24 Μαΐου
1936

Κατὰ τὰς πρώτας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδας παρατηρήθη μεγάλη κίνησις τῶς βορείων λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ποῖον τὸ πραγματικὸν ἐλαττωρὸν καὶ ποῖα ἡ ἀφορμὴ τῆς κινήσεως ταύτης; δὲν εἶναι ἐξηκωβωμένον. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων, τὰ Γερμανικὰ φύλα ἤρριζον νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ πρὸς τὸν Ρῆνον καὶ πρὸς τὸν Ἰστρον. Οἱ Γότθοι, ἐκδιωχθέντες ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν χώρας καὶ ἀναμιχθέντες μετ' ἄλλων Γερμανικῶν φύλων ἰστροφίσαν κατ' ἀρχὰς κατὰ τῆς Δανίας. (1) Ἡ κατὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐπιθετικὴ ἐπὶ τῆς τῶν προανέκρουστος ἀδιακόλου ἐπιδρομῇ τῆς ὁποίας ἐπέρρωτο νὰ ὑποστῶσιν ἐπὶ ὁλόκληρον ἑκατονταετηρίδα οἱ ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κομμόδου (192 μ. Χ.) ἀναξίον διαδόχου Ἀντωνίνου τοῦ Φιλοσόφου, διάφοροι μνηστῆρες ἤρριζον περὶ τῆς ἀρχῆς, ἐκ τῶν ὁποίων τέλος ἐπερίσχευεν ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος. Ἀλλ' εἰς τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ δ' Πισκηνίος Νίγρος, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ἐν Συρίᾳ κατάρθωσε νὰ προσοικειωθῇ τὴν Θοράκην, Μακεδονίαν καὶ κυρίως Ἑλλάδα. Ἀλλὰ ὁ Σεβήρος ἐπερίσχευσε αὐτοῦ καὶ γενόμενος κήρυξ τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὁποῖον συνέκρατε μετὰ τοῦ Πισκηνίου, ἀφ' οὗ ἐθανένωσε τοὺς στρατιώτας καὶ πέντας τοὺς ἀξιωματικούς, κατέλυσε καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς πόλεως. Ἐπὶ πλέον κατέστρεψε τὰ τεῖχη αὐτοῦ καὶ ἰδῆμυσε τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν, χάρις αὐτῇ εἰς τοὺς Περινηθίους. Καὶ ἀνέκτησε μὲν τὸ Βυζάντιον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως, ὅχι ὅμως καὶ τὴν προτέραν αὐτῆς δύναμιν, μέχρις οὗ μετὰ 100 περίπου ἔτη ἀργότερον ἄλλος αὐτοκράτωρ ὁ Κωνσταντῖνος ἰδρύσει ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς τὴν δμῶννμον αὐτοῦ πόλιν, ἣς ἐπέρρωτο νὰ ἀποβῇ ἡ πρωτεύουσα τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀ ἐπιδρομαὶ αὗται τῶν βαρβάρων λαῶν, συμπέσσαι μετὰ τὴν παρακμὴν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους κατ' ἐπανάληψιν κατεπάτησαν τὰ Θορρικά ἔδαφη.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Ἀραβῆ (244—249 μ. Χ.) οἱ Γότθοι ἐπέδραμον τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, ἐμβαλόντες σχεδὸν ἀκωλύτως διὰ τῆς Δακίας, διαβάντες τὸν Ἰστρον καὶ λεηλατήσαντες τὴν Μοισίαν καὶ Θοράκην ἐφθυσαν μέχρι τῆς Μαρμαρουνάδος. (2) πρωτεύουσας τῆς Κάτω Μοισίας. Μετὰ μακρὰν τῆς Μαρμαρουνάδος πολιορκίαν ἐπὶ τῶν Γότθων, οἱ κήτοικοι τῆς κατάρθωσαν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, κατ' ὅσον ὁ ἐπὶ τοῦ Φιλίππου ἀποσταλὸς στρατὸς εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνεύουσας πόλεως, οὐδὲν ἐπαρθεῖν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα λέγεται ὅτι δ' ἀνένδρου προδοσίας ἐξήγησε τὴν σωτηρίαν τοῦ.

Οἱ Γότθοι τότε ἐκωφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀτυχίας καὶ τῆς γενικῆς ἀναρχίας, ἡ ὁποία ἐπακρῆται κατὰ τὰ πρώτα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δεκίου, διαδόχου τοῦ Φιλίππου, ἐπανάλαβον τὰς λεητορικὰς αὐτῶν ἐπιδρομὰς, καὶ διαιρεθέντες εἰς δύο μεγάλας ὁμάδας, κατεπλημψισαν τὰς πεδιάδας τῆς Μοισίας καὶ Θοράκης. Τὸ κριεὸν αὐτῶν σωμα ἀποτελούμενον ἐξ 70.000 Γερμανῶν καὶ Σαρματῶν εἶχε προέλσει μέχρι τῆς Νικοπόλεως ἐν Μοισίᾳ. Ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν ὁ Δέκιος μετ' ὀρεκτικῆς δυνάμειος κατάρθωσε νὰ ἀνταγιστῇ τὴν προέλασιν αὐτῶν. Ἀλλὰ κατ' ἡν ἐποχὴν ὁ Δέκιος ἐνασχολεῖτο ἐν Μοισίᾳ, οἱ Γότθοι κατάρθωσαν νὰ διαβῶσι τὸν Ἰλίον καὶ νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς Θοράκης.

Περὶ τὴν Φιλιππούπολιν συγκροτήθησαν οἱ δύο στρατοί. Ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἠττήθησαν οἱ Ρωμαῖοι, οἱ δὲ Γότθοι ἐξ ἐφόδου ἐκρίβησαν τὴν Φιλιππούπολιν. Ἀν πιστεύσωμεν τοὺς χρονογράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης περὶ τοὺς 100.000 Γότθων ἀπωλέσθησαν κατὰ τὴν αἰσίον τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Δέκιος προδοθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ ἐφρονέθη μετὰ τοῦ νόου τοῦ ἐν τῇ δευτέρῃ μάχῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 251. Ὁ δὲ προδόσας αὐτὸν Γάλλος, μόλις κατάρθωσε νὰ πείσῃ αὐτοὺς νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, ὑποσχεθεὶς ἐντόπιον φόρον.

Ἀλλ' ἡ ἐπονιδιστος αὕτη συμφωνία, ἐκ ὀλίγον μόνον διήρκει διότι ἐνῷ ἀκόμη ἐβασίλευεν ὁ διαδεχθεὶς τὸν Δέκιον Γάλλος, νέα ἀναρριμτα βαρβαρικά σπηρ κατέκλυσαν τὴν Ἰλλυρίαν, Μοισίαν καὶ Θοράκην προελίσσαντα μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου διαπεραιωθέντες ἐκεῖθεν ἐπὶ χιλιάδων πλοισίων ἐφθυσαν σχεδὸν ἀκωλύτως μέχρι τοῦ Βυζαντίου. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαϊκῶν δυνάμεων Αἰμιλιανὸς διὰ φρονιματικῆς μάχης συναρθεῖσεν ἐν Μοισίᾳ τῷ 253, κατάρθωσε νὰ κατατροπώσῃ αὐτοὺς. Ἀλλὰ ἐπιπεσόντες ἐκ νόου κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Οὐαλεαρινοῦ (253—260) κατεπλημψισαν τὴν Θοράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐπαπειλόντες καὶ αὐτὴν τὴν ὀχυρὰν Θεσσαλονίκην, εἰς τρόπον νὰ κινδυνεύῃ καὶ ἡ κυρίως Ἑλλάς. Οἱ Γότθοι μὴ δυνηθέντες νὰ κινδυνεύωσι τὴν Θεσσαλονίκην, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Κοντὴ τότε τῶν Ἑλληνικῶν Πολιτῶν στρατὰ ἀπεφάσισε νὰ ἀνταπεξέλθῃ κατ' αὐτὸν καὶ κατέλαβε τὰς Θερμοπύλας, μὴ ἀναμένονσα οὐδεμίαν βοήθειαν ἐκ Ρώμης. Ἐν τούτοις οἱ Γότθοι δὲν ἐπασσαν κατ' ἔτος ἐλαχειοῦντες ἐπιδρομὰς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, παρὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ Θοράκην. Ἐκωφελοῦμενοι δὲ τῆς ἀδυναμίας τοῦ Βυζαντίου, διαπεραιώθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας δπου ἐκυρίευσαν τὴν Πιτυεῦντα καὶ Τραπεζοῦντα. Καταστῆσαντες τὰ ἱερὰ καὶ τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν ἀποκομίζοντες πλουσιωτέραν λείαν.

Ἡ Δακία ἐπὶ Τραπεζοῦ ἀπετέλει τὰ σύνορα τοῦ κράτους πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἀπετελεῖτο δὲ ὅχι μόνον ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν νοτιωτέρων μερῶν τῆς Γαλικίας, τῆς Βουκοβίνας, τῆς Τρανσυλβανίας, τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ Βαννάτου τῆς Τερμοβόλης.

(2) Κατὰ πῶς ἡ Μαρμαρουνάδος εἶναι τὸ σημερινὸν Ἰμαργί, κατ' ἄλλους δὲ ἡ νῦν Σούμλα, ἐν τῇ θέσει τῆς Πρεσλάδας.